

Анотація дисципліни

Назва - ОСНОВИ ОКЕАНОЛОГІЇ

Лектор – Катерина Борисівна БОРИСЕНКО доц. к.пед.н.

Курс, семестр - 4 курс, 8 семестр

Загальна кількість академічних годин – 120

Кількість кредитів: 4

Попередні умови для вивчення: Фізична географія, загальна гідрологія, метеорологія і кліматологія, геологія, геоморфологія, фізика, хімія, математика, картографія.

Опис дисципліни: курс «Основи Океанології» належить до переліку вибірових навчальних дисциплін, забезпечує професійний розвиток бакалавра, формування у студентів цілісних системних уявлень про Світовий океан, його економічне і екологічне значення, активне господарське використання океанічних біологічних, мінеральних, енергетичних ресурсів та прояв існуючих у зв'язку з цим екологічних проблем, включаючи глобальні зміни, та практичних навичок аналізу змісту основних явищ і процесів, що відбуваються у водній оболонці Землі і про географічні закономірності їх прояву. У ході вивчення навчального курсу студенти оволодіють комплексом спеціальних знань про структуру, історію походження Світового океану, особливості геологічної будови і рельєфу океанічного дна, хімічний склад та фізичні властивості океанічних вод, сольовий, тепловий баланси, горизонтальний і вертикальний розподіли солоності, густини і температури води, термічний і льодовий режими океанів і морів, загальну циркуляцію вод Світового океану, види і форми руху води у океані та їх причини, природні океанічні ресурси, вплив людини на природні умови океанів і морів, екологічні наслідки та технічні засоби захисту від забруднення морського середовища, міжнародне співробітництво в галузі охорони Світового океану. Завданням навчального курсу є формування у студентів цілісних уявлень про взаємовплив і взаємозалежність різних географічних оболонок: гідросфери, літосфери, атмосфери, біосфери у Світовому океані, а також розуміння природної різноманітності різних частин океанічних просторів.

Основні завдання курсу:

При вивченні даного курсу висвітлюється система наукових знань: історія досліджень, геологічна будова океанів і морів, рельєф їхнього дна, течій, фізичні й хімічні властивості водних мас, акваторіальні комплекси, екологія та проблеми охорони вод Світового океану тощо.

Програма складається з двох розділів: 1. Місце і значення навчальної дисципліни 2. Вимоги до знань та вмінь у студентів 3. Загального змісту програми. Програма включає 11 тем:

Розділ 1

Тема 1. Вступ. Єдність Світового океану

Тема 2. Рельєф дна Світового океану. Відклади дна океанів і морів

Тема 3. Фізико-хімічні властивості морської води

Тема 4. Тепловий режим океанів і морів. Лід в океанах і морях

Розділ 2

Тема 5. Рівень океанів і морів. Перемішування вод в океанах і морях. Хвилі в океанах і морях

Тема 6. Течії в океанах і морях. Припливи

Тема 7. Ресурси океанів і морів

Тема 8. Чорне та Азовське моря

Тема 9. Екологічні проблеми Світового океану.

Тема 10. Екологічні проблеми Чорного і Азовського морів.

Тема 11. Висновки.

Форми та методи навчання: лекції, лекції-диспути, бесіди; практичні роботи, консультації, самостійна робота студентів

Форми організації контролю знань, система оцінювання: проміжний та підсумковий контроль і тестові завдання (бали)

Навчально-методичне забезпечення: робоча програма навчальної дисципліни, конспект лекцій (рукопис), комплекти презентаційних матеріалів, В.Г.Клименко Основи океанології: Навчальний посібник для студентів географів. - Харків: ХНУ імені В.Н.Каразіна, 2007. – 116 с.; розробки практичні індивідуальні завдання для студентів: запитання з курсу, тести.

Мова викладання – українська. Список рекомендованої літератури:

Список рекомендовано: літератури:

Базова

1. Атлас океанів.- Л. ; 1974-1979.
2. Волошин І.І., Чирка В.Г, Географія Світового океану: Навч. посібник для вчителів серед. загальноосвіт. шк.- К. : Перун, 1996.
3. Степанов В.Н. Природа Мирового океана.- М. : Просвещение,1982.
4. Шуйський Ю.Д. Походження та історія розвитку Світового океану. – Одеса: “Астропринт”, 1989. – 198 с.
5. Хільчевський В.К., Дубняк С.С. Основи океанології.- К. : Фітосоціоцентр, 2000.
6. Хільчевський В.К. Гідрохімія океанів і морів. – К., 2003

Допоміжна

1. Карпенко Н. І. Рельєф морських берегів : навч. посіб. : [для вищих навч. закл.] / Н. І. Карпенко. – Львів : Видав. центр ЛНУ ім. Івана Франка, 2009. – 308 с.
2. Хільчевський В. К. Основи океанології : підруч. для ВНЗ / В. К. Хільчевський, С. С. Дубняк. – 2-ге вид., доп. і перероб. – К. : Видав.-поліграф. центр «Київ. ун-т», 2008. – 255 с.
3. Хрестоматія з географії материків і океанів : Посібник для вчителя / Упоряд. Т. О. Смирнова. – Київ : Рад. шк., 1991. – 383 с.
4. Шищенко П. Г. Фізична географія материків і океанів : підручник : у 2 т. – Т. 1. Азія / П. Г. Шищенко, О. В. Аріон, В. В. Удовиченко та ін. ; за ред. П. Г. Шищенка. – Київ : Видавничо-поліграфічний центр «Київський університет», 2009. – 643 с.
5. Шищенко П. Г. Фізична географія материків та океанів : підручник : у 2 т. – Т. 2. Європа / П. Г. Шищенко, В. В. Удовиченко, Ю. А. Олішевська та ін. ; за ред. П. Г. Шищенка. – Київ.

15. Інформаційні ресурси

1. Фонди Центральної наукової бібліотеки ХНУ ім. В. Н. Каразіна.
2. Фонд бібліотеки кафедри фізичної географії та картографії.
3. Мережа Інтернет.

Дисципліна повністю забезпечена методичними матеріалами з детальним розглядом кожної практичної роботи та яскравими презентаційними матеріалами.

*Затверджено на вченій раді факультету геології, географії, рекреації і туризму
Протокол № 4 від 03.04.2023 р.*